

Pedagoški programi Osnovna šola, 2. triada

LOŠKI MUZEJ – STALNE ZBIRKE, ŠKOPARJEVA HIŠA

Voden ogled po stalnih muzejskih zbirkah – arheološki, zgodovinski, kulturnozgodovinski, umetnostni, etnološki in prirodoslovni – vključuje tudi ogled grajskih temeljev in dvižnega mosta v kletnih prostorih gradu ter Škoparjeve hiše v muzeju na prostem na grajskem vrtu. Vodenje je prilagojeno starostni stopnji mladih obiskovalcev, vsebuje pripovedke in legende.

Kulturna dediščina mladim obiskovalcem približa nekdanji način življenja v porečju Selške in Poljanske Sore od prazgodovine dalje. **Arheološka zbirka** prikazuje poselitev loškega ozemlja od starejše kamene dobe do leta 973, ko se prvič omenja Škofja Loka. **Zgodovinska zbirka** predstavlja loško zemljiško gospostvo, ki je bilo v obdobju 973–1803 obsežna gospodarska, upravna, politična in kulturna enota v lasti bavarske škofije Freising. Približa nam življenje na srednjeveških gradovih (zbirka Zgornji stolp na Kranclju) in bivalno kulturo srednjeveške Škofje Loke (zbirki Komun in Loška slikana meščanska keramika) ter gospodarski in kulturni pomen mesta v srednjem in novem veku (Cehovska zbirka, Škofjeloški rokopis in Škofjeloški pasijon, kopije srednjeveških fresk). Sledi **Zbirka o Ivanu in Franji Tavčar** in predstavitev Kalanovega pohištva z Visokega v Poljanski dolini; družina Kalan je pred Tavčarjevima skoraj 250 let gospodarila na Visokem, o čemer pripovedujejo tudi štiri muzejske zbirke, ki so od leta 2016 na ogled v obnovljenem Tavčarjevem dvorcu.

Stavbna zgodovina Loškega gradu je v muzeju predstavljena in situ z arhitekturnimi ostanki, odkritimi pri arheoloških izkopavanjih v kletnih prostorih SV grajskega stolpa, kjer je predstavljen nekdanji grajski vhod z mestne strani, temelji starejšega okroglega stolpa, rekonstruiran grajski dvižni most in nekdanji nivo grajskega dvorišča.

Umetnostnozgodovinske zbirke predstavljajo umetniško dediščino loškega območja: kopije srednjeveških fresk, med katerimi je znamenita Sveta Nedelja iz Crngroba, dela predstavnikov rodbine Šubic iz Poljan in dela Ivana Groharja, ki je na prelomu 19. in 20. st. skupaj s sodobniki utiral pot slovenski moderni umetnosti.

Muzej se ponaša z bogatimi **etnološkimi zbirkami**. Preko črne kuhinje, zbirk o stavbarstvu, poljedelstvu, živinoreji, prehrani, transportu, čebelarstvu in noši je predstavljeno življenje kmeta in meščana na Loškem pred industrializacijo. Izstopa tudi dediščina domačih obrti, ki so bile nekdanj zelo razvite na Škofjeloškem: sitarstvo, klekljarstvo, klobučarstvo, glavnikarstvo, platnarstvo, barvarstvo, izdelovanje umetnega cvetja in malega kruhka.

Zbirka novejše zgodovine prikazuje razvoj delavskega gibanja po 1. svetovni vojni, dogodke med narodnoosvobodilno vojno v letih 1941–1945 ter povojno obnovo in izgradnjo na Škofjeloškem.

V **Prirodoslovni zbirki** so na ogled avtohtone živali, ki so nekoč in še danes živijo na loškem območju. Predstavljena je naravna pestrost sesalcev, plazilcev, ptičev in rib.

Športna zbirka predstavlja zgodovino športa na Škofjeloškem.

Ogled muzeja vključuje tudi **Škoparjevo hišo** z zasnovo iz 16. st., ki sodi v tip hiše s črno kuhinjo. V njej je predstavljena nekdanja bivalna kultura kajzarjev in malih kmetov. V muzeju na prostem na grajskem vrtu sta na ogled še obnovljeni mlin in kozolec.

Klasično vodstvo po muzeju

Voden ogled stalnih muzejskih zbirk: arheološke, zgodovinske, kulturnozgodovinske, umetnostnozgodovinske, etnološke, prirodoslovne in športne zbirke ter zbirke o Ivanu Groharju in Škofjeloškem pasijonu. Vključuje tudi ogled Škoparjeve hiše v muzeju na prostem na grajskem vrtu. Vodenje je prilagojeno starostni stopnji mladih obiskovalcev, vsebuje pripovedke in legende. Dediščina v muzeju mladim obiskovalcem približa zgodovino srednjeveške Škofje Loke in nekdanje življenje v porečju Selške in Poljanske Sore od prazgodovine dalje.

Primerno za: OŠ 2. triada

Trajanje: 75 min + 15 min Škoparjeva hiša

Cena: 3,60 EUR

Voden ogled Škoparjeve hiše

Otroci si ogledajo hišo z zasnovo iz 16. st. ki spada v tip hiše s črno kuhinjo, in druge zanimive objekte muzeja na prostem na grajskem vrtu (kozolec, mlin). Pri tem spoznavajo nekdanjo bivalno kulturo kajzarjev in malih kmetov. Ogled je po dogovoru vključen v ostale muzejske programe.

Primerno za: OŠ 2. triada

Trajanje: 15 min

Cena: brezplačno – kot dodatek ostalim muzejskim programom

UČNA URA

Učna ura iz zgodovine *Loško gospostvo. Gradovi. Mesto, Cehi*

Vsebuje učni list *Loško gospostvo. Gradovi. Mesto. Cehi* in voden ogled ostalih muzejskih zbirk. Odvija se v zgodovinski zbirki, kjer predstavimo nekdanje Loško gospostvo (973–1803), srednjeveško kolonizacijo, *Brižinske spomenike*, življenje na gradovih (zbirka Zgornji stolp na Kranclju), nastanek in razvoj srednjeveške Loke, mestno samoupravo ter gospodarski in kulturni pomen mesta na sotočju Selške in Poljanske Sore (cehi, *Škofjeloški rokopis*, *Škofjeloški pasijon*, kopija freske Sveta Nedelja).

Primerno za: OŠ 2. triada

Trajanje: 90 min

Cena: 3,60 EUR

Učna ura iz etnologije

Vsebuje učni list *Križanka 1* in *Križanka 2* ter voden ogled ostalih muzejskih zbirk. V etnološki zbirki je predstavljen način življenja v mestu in na podeželju pred industrializacijo in elektrifikacijo. Otroci spoznajo nekdanjo bivalno kulturo (črna kuhinja, stavbarstvo), kmečka opravila in kmečko orodje, poleg poljedelstva in živinoreje tudi čebelarstvo. Seznanijo se z dediščino osmih, nekdanje na Loškem zelo razvitih obrti: sitarstvo, klekljarstvo, klobučarstvo, glavnikarstvo, platnarstvo, barvarstvo, izdelovanje umetnega cvetja in malega kruhka.

Primerno za: OŠ 2. triada

Trajanje: 90 min

Cena: 3,60 EUR

Učna ura iz arheologije *Poselitev loškega ozemlja*

Vsebuje učni list *Arheologija*. Otroci ob ogledu arheološke zbirke spoznajo arheološke najdbe in življenje v porečju obeh Sor od starejše kamene dobe do leta 973. Učna ura temelji na spoznavanju materialnih ostankov človekovega bivanja in njegove dejavnosti na naših tleh od starejše kamene dobe dalje, ob tem se otroci lahko dotikajo izbranih muzejskih predmetov.

Primerno za: OŠ 2. triada

Trajanje: 45 min

Cena: 3,60 EUR

Učna ura iz umetnostne zgodovine

Otroci si ogledajo umetnostno zgodovinsko zbirko, od srednjega veka do sodobne umetnosti. Spoznajo slikarja Ivana Groharja, rodbino Šubic in sodobne likovne umetnike. K likovnim delim pristopimo formalno in vsebinsko, s poudarkom na likovni teoriji in snovanju.

Primerno za: OŠ 2. triada

Trajanje: 60 min

Cena: 3,60 EUR

Polne roke znanja

Otroci spoznajo obrtne zbirke, pri čemer se osredotočijo na platnarstvo, barvarstvo, glavnikarstvo in klekljarstvo, še posebej pa na klobučarstvo. Vživijo se v delo klobučarjev nekoč in pri tem spoznajo zgodovino in razvoj klobučarstva na Loškem. Pogovarjamo se o pomenu ročnega dela v današnjem času in se ustavimo tudi pri freski Sveta Nedelja, ki prikazuje več cehovskih obrti, nekdanj značilnih za Škofjo Loko.

Primerno za: OŠ 2. triada

Trajanje: 45 min

Cena: 3,60 EUR

STARO MESTNO JEDRO ŠKOFJE LOKE

Vodstvo po starem mestnem jedru Škofje Loke

Program se odvija v starem mestnem jedru in mlade seznanja s kulturnimi spomeniki Škofje Loke, ki je s svojo bogato stavbno dediščino eno najzanimivejših in najbolj ohranjenih srednjeveških mest na Slovenskem.

Primerno za: OŠ 2. triada

Trajanje: 45 min

Cena: 2,00 EUR

Skriti zaklad – vodstvo po starem mestnem jedru Škofje Loke

Program se odvija v starem mestnem jedru in otroke na igriv način seznanja s kulturnimi spomeniki Škofje Loke, ki je s svojo bogato stavbno dediščino eno najzanimivejših in najbolj ohranjenih srednjeveških mest na Slovenskem.

Primerno za: OŠ 2. triada

Trajanje: 90 min

Cena: 4,50 EUR

DISLOCIRANE ENOTE LOŠKEGA MUZEJA: GALERIJA FRANCETA MIHeliČA, VISOKO, CRNGROB

Voden ogled Tavčarjevega dvorca na Visokem

Voden ogled obnovljenega dvorca, štirih novih zbirk, družinske grobnice in spomenika pisatelju Ivanu Tavčarju, ki je delo akad. kiparja Jakoba Savinška. Domačija je skoraj 250 let pripadala družini Kalan, ki jo pisatelj Tavčar opisuje v *Visoški kroniki*. Učenci spoznavajo usodo nekdanjih lastnikov, življenje in delo pisatelja, politika in gospodarstvenika Ivana Tavčarja in njegove soproge Franje, prosvetne in humanitarne delavke. Poudarek je na povezavi dogajanja v romanu z življenjem na domačiji v teku štirih stoletij.

Primerno za: OŠ 2. triada

Trajanje: 45 min

Cena: 2,30 EUR

Vodstvo po romarski cerkvi v Crngrobu

Voden ogled romarske cerkve Marijinega oznanjenja v Crngrobu, ki je eden pomembnejših umetnostnih spomenikov na Slovenskem. Predstavimo tudi pripovedke, povezane z gradnjo cerkve in turškimi vpadi, med drugim pripovedko o ajdovski deklici.

Primerno za: OŠ 2. triada

Trajanje: 30 min

Cena: 2,30 EUR

Vodstvo po čebelarški zbirki: *Tle se špegajte, lenuhi, po tej mali, marni muhi!* v Brodeh

Na vodenem ogledu zbirke predstavimo zgodovino čebelarjenja in kulturno dediščino v povezavi s čebelami. Učenci spoznajo čebeljo družino in čebelje panje, njihove produkte in vlogo, ki jo imajo medonosne čebele pri oprraševanju rastlin. Opozorimo tudi na veliko ogroženost čebel v današnjem svetu zaradi onesnaževanja in podnebnih sprememb ter razmišljamo, kaj lahko naredi vsak izmed nas, da jih ohranimo za naslednje rodove. Ogled lahko dopolnite tudi s sprehodom po kratki učni poti kranjske sivke.

Primerno za: OŠ 2. triada

Trajanje: 30 min

Cena: 2,50 EUR

MUZEJSKE DELAVNICE

Mladi obiskovalci v ustvarjalnih delavnicah upodabljajo predmete iz muzejskih zbirk in spoznavajo dediščino tradicionalnih obrti.

Škofjeloški grb

V zgodovinski zbirki spoznajo pripovedko o nastanku škofjeloškega grba in izdelajo njegov mavčni odlitek ali pa iz kartona izrežejo ščit in nanj naslikajo svoj grb.

Primerno za: OŠ 2. triada

Trajanje: 45 min

Cena: 3,60 EUR

Pohod Po poti gradov in delavnica Škofjeloški grb

Po ogledu maket dveh škofjeloških gradov otroci preizkusijo, kako deluje grajski dvižni most v muzeju. Povzpnejo se na bližnji Krancelj do ruševin Zgornjega stolpa, sledi vlivanje loškega grba.

Primerno za: OŠ 2. triada

Trajanje: 60 min

Cena: 3,60 EUR

Pohod Po poti gradov in delavnica Obesek z motivom gotske pečnice

Po ogledu maket dveh škofjeloških gradov otroci preizkusijo, kako deluje grajski dvižni most v muzeju. Povzpnejo se na bližnji Krancelj do ruševin Zgornjega stolpa, sledi vlivanje obeska po vzoru gotske pečnice, najdene na Kranclju.

Primerno za: OŠ 2. triada

Trajanje: 60 min

Cena: 3,60 EUR

Kaligrafska delavnica

Škofjeloški rokopis iz leta 1466 z najstarejšim poimenovanjem mesecev v slovenščini je izhodišče, da otroci s kaligrafsko pisavo izpišejo svoj srednjeveški horoskop.

Primerno za: OŠ 2. triada

Trajanje: 60 min
Cena: 3,60 EUR

Tkanje s tkalsko deščico

Ko si otroci ogledajo zbirko o platnarstvu, se preizkusijo v tkanju, ki je bilo nekdanj zelo razširjeno na Škofjeloškem – s tkalsko deščico, s katero so nekoč tkali trakove, stkejo zapestnico.

Primerno za: OŠ 2. triada
Trajanje: 90 min
Cena: 3,60 EUR

Cehovski izveski

Po vzoru izveskov, ki so na ogled v cehovski zbirki, otroci izberejo svoj obrtniški znak in ga oblikujejo iz papirja.

Primerno za: OŠ 2. triada
Trajanje: 60 min
Cena: 3,60 EUR

Ključ

V etnološki zbirki so na ogled tudi kovaški izdelki. Med njimi otroci izberejo ključ, ki ga nato sami oblikujejo iz papirja.

Primerno za: OŠ 2. triada
Trajanje: 60 min
Cena: 3,60 EUR

Praznična noša

Otroci si najprej v muzeju ogledajo nekdanjo moško in žensko praznično nošo ter spoznajo obrti, ki se navezujejo na oblačilno kulturo. Nato iz zgibanke izrežejo moška in ženska praznična oblačila in jih pobarvajo. Zgibanka je vključena v ceno delavnice.

Primerno za: OŠ 2. triada
Trajanje: 45 min
Cena: 3,60 EUR

Poslikajmo skrinjo

Otroci barvajo in sestavljajo modele kmečkih in meščanski skrinj, ki so si jih ogledali v etnološki zbirki v muzeju.

Primerno za: OŠ 2. triada
Trajanje: 45 min
Cena: 5,40 EUR

Poslikajmo panjsko končnico

Po predstavitvi nekdanjih kmečkih opravil in starega kmečkega orodja otroci spoznajo še čebelarstvo in poslikane panjske končnice. Sledi slikanje motivov s panjskih končnic na lesene deščice.

Primerno za: OŠ 2. triada
Trajanje: 60 min
Cena: 5,40 EUR

Prazgodovinska ogrlica

Ko si ogledajo izbrane predmete v arheološki zbirki, otroci izdelajo ogrlico po vzoru ogrlice iz jame Kevderc na Lubniku.

Primerno za: OŠ 2. triada
Trajanje: 60 min
Cena: 3,60 EUR

Od zrna do kruha

Program vključuje vodeni ogled muzeja in Škoparjeve hiše s poudarkom na etnoloških zbirkah ter predstavitvi bivalne kulture kajžarjev in malih kmetov. Predstavljen je zgodovinski pregled peke kruha in simbolike, šeg in ljudskih znanj v zvezi z njim. Otroci z ogledom odlomka dokumentarnega filma *Od zrna do kruha* ter obnovljenega mlina v muzeju na grajskem vrtu spoznajo tudi stare postopke, kako pridemo od žita do moke in kaše v mlinu. Na delavnici pa jim mojster pek prikaže postopek zamesitve kruha, nato pa otroci sami oblikujejo svoj košček testa in ga spečejo v krušni peči Škoparjeve hiše.

Program izvajamo v zimskih mesecih za večje šolske skupine.

Primerno za: OŠ 2. triada

Trajanje: 180 min

Cena: 7,20 EUR